

„Projekt resocijalizacije liječenih ovisnika o drogama kao ključ uspješnog oporavka od ovisnosti – izazovi i postignuća”

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA
UPRAVA ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU
SREDIŠNJI URED

Regionalna edukacija o Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama za područje Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije
Split, Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, 12. studenog 2019.

STRUKTURA UPRAVE ZA ZATVORSKI SUSTAV I PROBACIJU

Središnji ured

Služba za unutarnju kontrolu

Sektor za financije, gospodarske aktivnosti i rad zatvorenika

Sektor općih i pravnih poslova

Sektor tretmana

Sektor osiguranja

Kaznionice u:

Glini, Lepoglavi, Lipovici - Popovači, Požegi, Turopolju, Valturi te Zatvorska bolnica u Zagrebu

Zatvori u:

Bjelovaru, Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Puli-Pola, Rijeci, Sisku, Splitu, Šibeniku, Varaždinu, Zadru i Zagrebu

Odgojni zavodi

u:

Požegi, Turopolju

Centar za dijagnostiku u Zagrebu

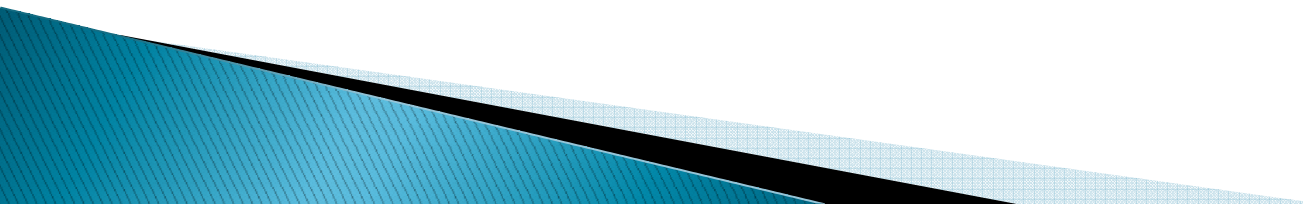
Centar za izobrazbu

Sektor za probaciju

Služba za koordinaciju i razvoj probacijskog sustava

Probacijski uredi:
Bjalovar, Dubrovnik, Gospić, Osijek, Požega, Pula, Rijeka, Sisak, Split, Varaždin, Vukovar, Zadar, Zagreb I, Zagreb II

ZATVORI , KAZNIONICE I ODGOJNI ZAVODI

- ▶ Mjera istražnog zatvora, kazna zatvora izrečena u kaznenom postupku u trajanju do 6 mjeseci, kazna zatvora izrečena u prekršajnom ili drugom sudskom postupku te kazna zatvora kojom je zamijenjena novčana kazna izvršava se u **14 zatvora**
  - ▶ Kazna zatvora izrečena u kaznenom postupku u trajanju duljem od 6 mjeseci izvršava se u **7 kaznionica**
  - ▶ **Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod** izvršava se u odgojnim zavodima u Požegi i Turopolju
  - ▶ Kazna zatvora dulja od 6 mjeseci **za zatvorenice** izvršava se u zatvorenom, poluotvorenom i otvorenom odjelu Kaznionice u Požegi
  - ▶ Kazna **maloljetničkog** zatvora izvršava se u posebnim odjelima Kaznionice u Požegi
-

CENTAR ZA DIJAGNOSTIKU U ZAGREBU

- ▶ Zatvorenike osuđene na kaznu zatvora do 6 mjeseci ili kojima ostatak kazne ne prelazi 6 mjeseci, sudac izvršenja upućuje **u zatvor prema mjestu prebivališta zatvorenika**.
- ▶ Zatvorenike koji su osuđeni na kaznu zatvora **dulju od 6 mjeseci** sudac izvršenja upućuje u **Centar za dijagnostiku u Zagrebu**.

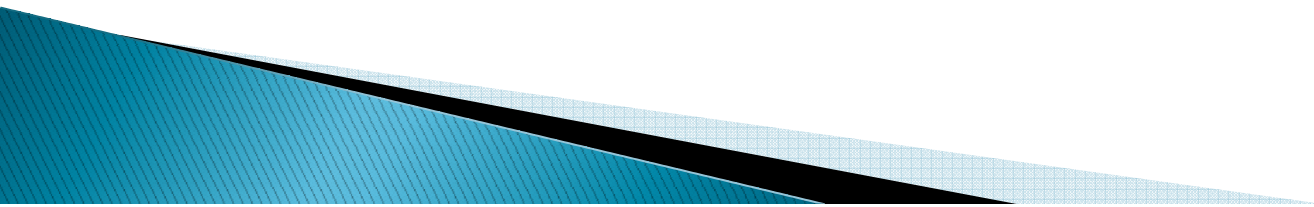
U Centru za dijagnostiku u Zagrebu obavljaju se poslovi medicinske, socijalne, psihološke, pedagoške i kriminološke obrade zatvorenika koji su upućeni na izdržavanje kazne zatvora dulje od 6 mjeseci. Stručni tim Centra za dijagnostiku (psiholog, socijalni radnik, pravnik-kriminolog i liječnik) izrađuje prijedlog kaznenog tijela u kojem će zatvorenik nastaviti izdržavati kaznu te prijedlog pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora. Rješenje o upućivanju donosi Središnji ured Uprave za zatvorski sustav.

MOGUĆNOSTI TRETMANA U ODNOSU NA KAZNENOPRAVNI STATUS

- ▶ **Tretman = psihosocijalni tretman + farmakoterapija**

Cjeloviti tretman može se adekvatno primjenjivati samo na kategoriju **zatvorenika i maloljetnika kojima je izrečena kazna zatvora, odnosno odgojna mjera**, dok je na ostale kategorije ograničeno primjenjiv zbog presumpcije nevinosti, kratkoće boravka u zatvoru i/ili neizvjesne duljine boravka u zatvoru.

Stoga je kod zatvorenika u istražnom zatvoru i kažnjenika u tretmanu ovisnosti naglasak na zdravstvenom zbrinjavanju i farmakoterapiji, dok je kod pravomoćno osuđenih zatvorenika naglasak na psihosocijalnom tretmanu u kombinaciji s farmakoterapijom (farmakoterapija primarno kod opijatskih ovisnika).

REHABILITACIJSKI KONCEPT

- ▶ Glavna svrha izvršavanja kazne zatvora jest, uz čovječno postupanje i poštovanje dostojanstva osobe koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, njegovo **osposobljavanje za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima**. (čl. 2. Zakona o izvršavanju kazne zatvora)
- ▶ REHABILITACIJSKI KONCEPT TEMELJI SE NA SLJEDEĆIM ELEMENTIMA:
  - procjena rizičnosti i razvrstavanje zatvorenika
  - individualizacija kazne (POJEDINAČNI PROGRAM IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA)
  - opći programi tretmana
  - posebni programi tretmana

TRETMAN ZATVORENIKA

Opći i posebni programi tretmana zatvorenika (pa tako i ovisnika) provode se **u suradnji odjela tretmana s drugim odjelima** - odjelom osiguranja, odjelom za rad i strukovnu izobrazbu, odjelom zdravstvene zaštite

OPĆI PROGRAMI podrazumijevaju izobrazbu, rad i organizaciju slobodnog vremena zatvorenika, individualno i grupno savjetovanje, mjere pripreme postpenalnog prihvata, a primjenjuju se prema svim zatvorenicima

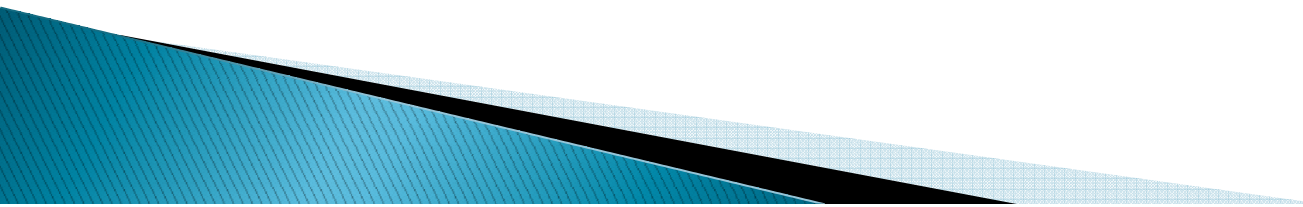
POSEBNI PROGRAMI usmjereni su na otklanjanje dinamičkih faktora rizika za ponovno počinjenje kaznenog djela

TRETMAN OVISNIKA O DROGAMA

individualni psihosocijalni tretman

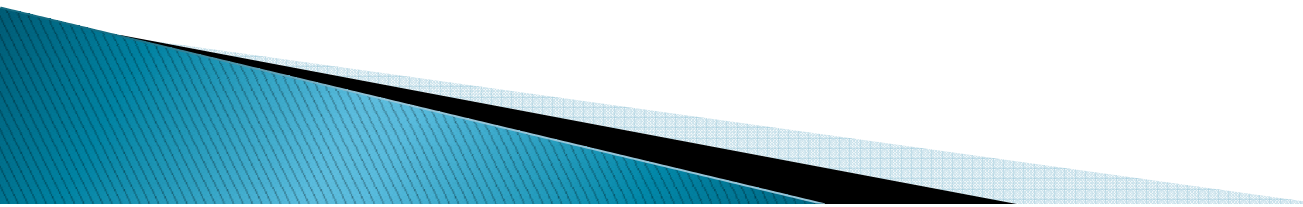
grupni psihosocijalni tretman kroz provođenje posebnih programa tretmana ovisnika - modificirana terapijska zajednica po principu klubova liječenih ovisnika(KLO) te strukturirani programi psihosocijalnog tretmana ovisnika (PORTOs **P**revencija **O**visničkog **R**ecidiva **T**reningom i **O**snaživanjem)

PRIPREMA POSTPENALNOG PRIHVATA

- ▶ jedan je od osnovnih elemenata pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora
  - ▶ Program pripreme za otpust i pomoć nakon otpusta planira se od početka izdržavanja kazne kroz odredbe pojedinačnog programa. Sve aktivnosti/ programi u koje se zatvorenik uključuje tijekom izvršavanja kazne imaju za cilj ispunjavanje svrhe izvršavanja kazne, odnosno osposobljavanje za život na slobodi.
  - ▶ Kroz rad, slobodne aktivnosti, uključivanje u posebne i edukativno-razvojne programe, te osobito dodir s vanjskim svijetom utječe se na smanjivanje štetnih posljedica koje nastaju lišavanjem slobode (socijalna isključenost, gubitak zaposlenja, redukcija obiteljskih kontakata, prekid emocionalnih veza i sl.).
  - ▶ Mjere pripreme poslijepenalnog prihvata intenziviraju se najkasnije tri mjeseca prije otpusta zatvorenika
  - ▶ priprema postpenalnog prihvata i osiguravanje kontinuiteta tretmana nakon otpusta, u suradnji s probacijskom službom, županijskim službama za mentalno zdravlje, izvanbolničko liječenje i prevenciju ovisnosti te organizacijama civilnog društva.
-

OVISNICI O DROGAMA ČINE JEDNU OD NAJBROJNIJIH TE TRETMANSKI I SIGURNOSNO NAJZAHTJEVNIJIH SKUPINA ZATVORENIKA:

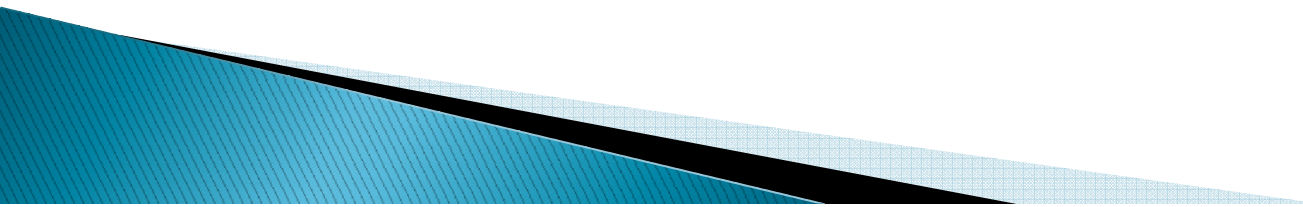
- ▶ Ovisnost o drogama izravno je povezana s činjenjem kaznenih djela
  - ▶ Kontinuirano je visok udio ovisnika u zatvoreničkoj populaciji (oko 15 %)
  - ▶ Viša je stopa recidivizma nego u općoj zatvoreničkoj populaciji
  - ▶ Ovisnici su u pravilu skloniji rizičnom ponašanju u zatvoru od ostale zatvoreničke populacije (samoozljeđivanje, pokušaji suicida, sukobi s drugim zatvorenicima, pokušaji unosa droge, zlouporaba farmakoterapije i sl.)
  - ▶ U prosjeku, ovisnici su mlađi od ostatka zatvoreničke populacije
  - ▶ Skloniji su zdravstvenim problemima (hepatitis, HIV te općenito lošije zdravstveno stanje uzrokovano dugotrajnom uporabom droge)
-

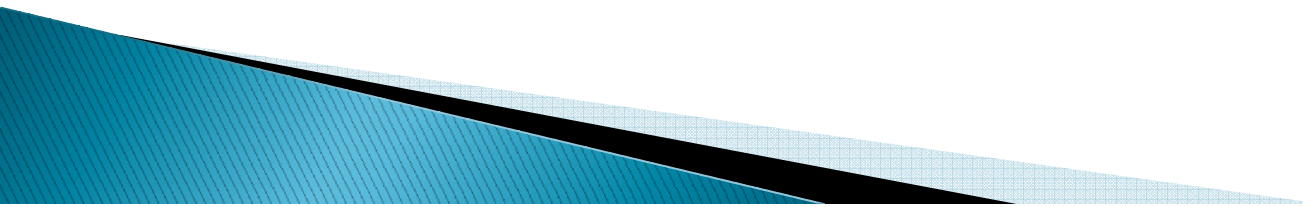
SURADNJA S INSTITUCIJAMA I UDRUGAMA

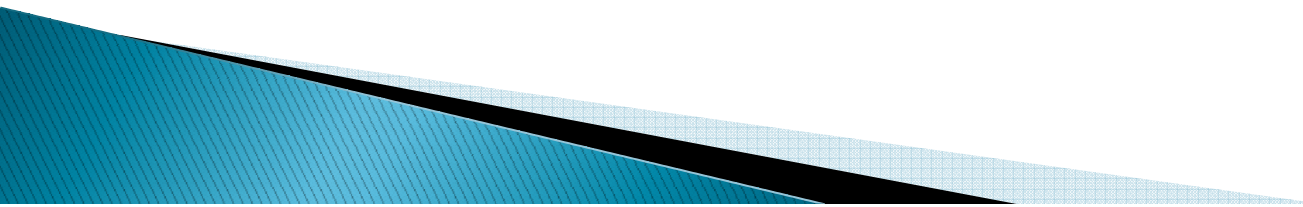
- ▶ Dio programa provodi se u suradnji s drugim institucijama i udrugama:
  - Za vrijeme korištenja pogodnosti izlazaka i za vrijeme uvjetnog otpusta zatvorenike se povezuje sa službama za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti te organizacijama civilnog društva koje se bave tretmanom ovisnosti.
  - Dio udruga svoje programe provodi u kaznenim tijelima, u suradnji sa službenicima tretmana.
  - Neke udruge osiguravaju poslijepenalni tretman zatvorenicima ovisnicima.
  - Suradnja s probacijskom službom
  - *Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama...*

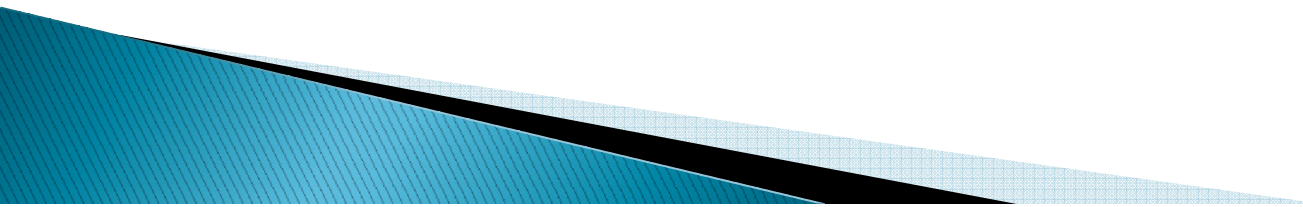
PROVEDBA PROJEKTA “RESOCIJALIZACIJE OVISNIKA O DROGAMA...” U ZATVORSKOM SUSTAVU

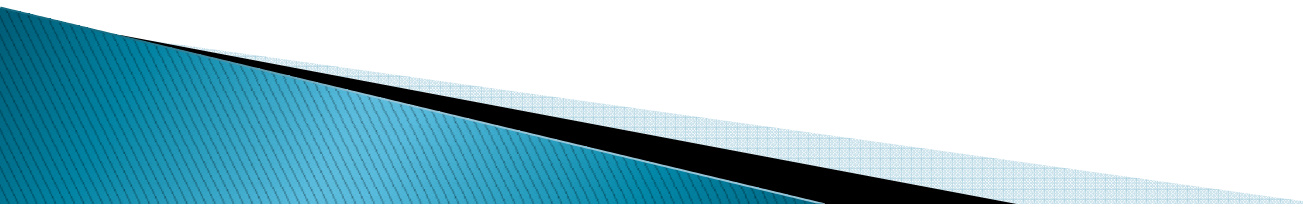
Uprava za zatvorski sustav od 2007. godine kontinuirano provodi aktivnosti dogovorene u Projektu resocijalizacije:

- ▶ Dostava informacija o Projektu resocijalizacije svim kaznenim tijelima
  - ▶ Promociju, informiranje, motiviranje i savjetovanje zatvorenika u kaznenim tijelima o Projektu resocijalizacije, mogućnostima prekvalifikacije/doškolovanja
  - ▶ Prikupljanje podataka o broju i interesu zatvorenika koji ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u aktivnostima Projekta
  - ▶ Prikupljanje dokumentacije zatvorenika/ca potrebne za uključivanje u obrazovanje
-

- ▶ Prikupljanje ponuda izvršitelja osposobljavanja
  - ▶ Dostava Obrasca za individualno praćenje programa resocijalizacije kaznenim tijelima, uz obrazloženje načina individualnog praćenja programa resocijalizacije te Obrazac Izjave kojom se ovisnik obvezuje da će se pridržavati obveza u navedenom programu i dati pristanak da se njegovi osobni podaci koriste u informatičkoj bazi podataka koja će se voditi pri Uredu za suzbijanje zlouporabe droga
  - ▶ Organiziranje provedbe procjene radne sposobnosti od strane liječnika medicine rada te sprovođenje zatvorenika na pregled pri medicini rada
  - ▶ Izrada individualnog programa doškoloavanja ili prekvalifikacije svakog pojedinog ovisnika za kojeg je obavljen pregled pri medicini rada te plan provedbe individualnih programa, u suradnji s odgojno-obrazovnim ustanovama
-

- ▶ Osiguravanje preduvjeta za provođenje programa prekvalifikacije/doškolovanja u kaznenim tijelima
  - ▶ Privremeno premještanje zatvorenika za potrebe projekta
  - ▶ Prekvalifikacija/doškolovanje zatvorenika ovisnika
  - ▶ Praćenje i evaluacija provedbe programa doškolovanja ili prekvalifikacije za svakog pojedinog ovisnika, te svaka 3 mjeseca sastavljanje individualnog izvješća o provedbi programa prekvalifikacije ili doškolovanja
  - ▶ Od faze informiranja do faze završetka stručnog osposobljavanja, broj zatvorenika koji uspješno završavaju obrazovanje u pravilu je 50% od ukupnog broja prijavljenih u početnoj fazi
  - ▶ Razlog tome su specifičnosti zatvorskog sustava - fluktuacije zatvorenika u sustavu (premještaj, uvjetni otpust, istek kazne, liječenje izvan kaznenog tijela), sigurnosni razlozi, procjena radnih sposobnosti te razlika u interesima i obrazovanju samih zatvorenika zbog čega je formiranje grupe velik izazov
-

- ▶ Od 2013. godine bilježi se trend smanjivanja broja zatvorenika ovisnika o drogama, što se povezuje sa smanjivanjem ukupnog broja zatvorenika, ali i sa stupanjem na snagu novog Kaznenog zakona (KZ/11) od 1. siječnja 2013. godine, prema kojem je posjedovanje droga za vlastite potrebe prešlo iz kaznene u sferu prekršajne odgovornosti
  - ▶ Podaci pokazuju da se u 2012. godini u zatvorskom sustavu u okviru projekta resocijalizacije realiziralo obrazovanje 156 zatvorenika (od toga 11 zatvorenica), a svake sljedeće godine u prosjeku 30 zatvorenika
  - ▶ U proteklom razdoblju u zatvorskom sustavu je 304 zatvorenika, od kojih je bilo 29 zatvorenica, uspješno završilo programe stručnog osposobljavanja za računalna i grafička zanimanja
  - ▶ Na temelju iskazanog interesa i kriterija uključivanja u Projekt resocijalizacije, u 2018. godini u programe izobrazbe bilo je planirano, prema iskazanom interesu, uključiti 36 zatvorenika za zanimanja: Računalni operater, Program osposobljavanja za tehniku sitotiska, Soboslikar-ličilac i Keramičar-oblagač
  - ▶ Realizirano u 2018. godini: program stručnog osposobljavanja ostvarilo je ukupno 15 zatvorenika iz različitih kaznenih tijela. Sama provedba programa izobrazbe nije realizirana u 2018. već u prvoj polovici 2019. godine
-

- ▶ Stručno osposobljavanje za jednostavne poslove u zanimanju keramičar-oblagač polazilo je 9 zatvorenika u Zatvoru u Šibeniku
  - ▶ Stručno osposobljavanje za poslove sitotiska polazilo je 6 zatvorenika u Kaznionici u Glini
  - ▶ U 2019. godini planirano je da krajem studenoga započne osposobljavanje za sitotisak i za jednostavne poslove u zanimanju keramičar-oblagač.
  - ▶ Osposobljavanje za sitotisak će pohađati četvorica zatvorenika u Kaznionici u Glini (provodit će ga Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju) a šestorica zatvorenika će pohađati osposobljavanje za jednostavne poslove u zanimanju keramičar-oblagač u Kaznionici u Lepoglavi (provodit će ga Zagrebačko učilište)
-

Hvala na pažnji!

